

חק לישראל – פרשת צו יום א'

תורה – ויקרא פרק ו'

(א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (א) וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (א) וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:

(ב) צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העלה הוא העלה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו: (ב) צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העלה הוא העלה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר ואש המזבח תוקד בו: (ב) פקד ית אהרן וית בנוהי למימר דא אורייתא דעלתא היא עלתא (על) דמתוקדא על מדבחה כל ליליא עד צפרא ואשתא דמדבחה תהא יקרא ביה:

(ג) ולבש הכהן מדין בד ומכנסי בד ילבש על בשרו והרים את הדשן אשר תאכל האש את העלה על המזבח ושמו אצל המזבח: (ג) ולבש הכהן מדין בד ומכנסי בד ילבש על בשרו והרים את הדשן אשר תאכל האש את העלה על המזבח ושמו אצל המזבח: (ג) ולבש כהנא לבושי דבוז ומכנסי דבוז ילבש על בסריה ויפרש ית קטמא די תיכול אשתא ית עלתא על מדבחה וישוניה בסטר מדבחה:

(ד) ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה אל מקום טהור: (ד) ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה אל מקום טהור: (ד) וישלח ית לבושוהי ולבש לבושי אחרניו ויפק ית קטמא למבדא למשיריתא לאתר דבי:

(ה) והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה ובער עליה הפהו עצים בבקר בבקר וערו עליה העלה והקטיר עליה חלבי השלמים: (ה) והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה ובער עליה הפהו עצים בבקר בבקר וערו עליה העלה והקטיר עליה חלבי השלמים: (ה) ואשתא על מדבחה תהי יקרא ביה לא תשפי ויבער עלה כהנא אעיא בצפר בצפר ויסדר עלה עלתא ויסק עלה תרבי נכסת קודשיא:

(ו) אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה: (ו) אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה: (ו) אשתא תדירא תהי יקרא על מדבחה לא תשפי:

רש"י

(ג) מדו ד - היא הכתובת ומה ת"ל מדו שמהא כמדתו: על צפרו - שלא יהא דבר חוץ בינתים [ת"כ ערכין ג]: והרים את הדשן - היה חותה מלא המחתה מן המאוכלות הפנימיות ונתנן במזרחו של כבש [תמיד כד]: הדשן אשר תאכל האש את העולה - ועשאתה לזן מאותו לזן ירים תרומה. ושמו אצל המזבח - (על המזבח. מלא איברים שעדיין לא נתאכלו מחזירן על המזבח לאחר שחתה גחלים איך ואיך ונטל מן הפנימיות שנאמר את העולה על המזבח. בר"י):

(ד) ופשט את בגדיו - [וימא כג] אין זו חובה אלא ד"א שלא ילכך בהוצאת הדשן בגדים

(ב) לו את אהרן - [ת"כ] אין לו אלא לשון זרו מיד ולזכות אר"ש בותר לריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כיס: זאת תורת העולה וגו' - הרי הענין הזה בא ללמד על הקטר חלבים ואיברים שיהא כשר כל הלילה וללמד על הפסולין איזה אם עלה ירד ואיזה אם עלה לא ירד שכל תורה לרבות הוא בא לומר תורה אחת לכל העולים ואפי' פסולין שאם עלו לא ירדו: הוא העולה - למעט את הרובע ואת הגרבע וכיוצא בהן שלא היה פסולין בקדש שנפסלו קודם שבאו לעזרה וכל הענין בת"כ וזכחים פ"ג ופ"ד:7]

חק לישראל – פרשת צו יום א'

תקדים [פסחים נח] [בר"י מנין שלא יהא דבר קודם על המערכה לתמיד של שחר ת"ל העולה עולה ראשונה]: חלבי השלמים – אם יביאו שם שלמים ורבותינו [שם] למדו מכאן עליה על עולת זוקר השלם כל הקרבנות כולם מכאן שלא יהא דבר מאוחר לתמיד של בין הערבים:

(ו) אש תמיד – [יומא מד] אש שנה' זה תמיד היא שמדליקין זה את הגרות שנה' זה [שמות כז] להעלות נר תמיד אף היא מעל המזבח החילון תוקד: לא תכבה – המכבה אש על המזבח עובר בשני לאוין:

שהוא משמש זהן תמיד בגדים שצטל זהן קדרה לרבו אל ימזוג זהן כוס לרבו לכך ולבש בגדים אחרים פחותין מהן: והוליא את הדשן – [תמיד כח] הכבד בתפוח כשהוא רבה ואין מקום למערכה מוליאו משם ואין זה חובה בכל יום אבל התרומה חובה בכל יום:

(ה) והאש על המזבח תוקד זו – ריבה כאן קידות הרבה על מוקדה ואש המזבח תוקד זו והאש על המזבח תוקד זו אש תמיד תוקד על המזבח כולן נדרשו במס' יומא [דף קח] שנחלקו רבותינו בזמנין המערכות שהיו שם: וערך עליה העולה – עולת תמיד היא

נביא – ירמיה ז' כא-כו'

(כא) כה אמר יהוה צבאות אלהי ישראל עלותיכם ספו על זבחיכם ואכלו בשׁר: (כא) כדנן אמר יי צבאות אלהי ישראל עלותיכם אוסיפו על נכסת קודשיכון ואכולו בסרא:

(כב) כי לא דברתי את אבותיכם ולא צויתים ביום הוציא [הוציא] אותם מארץ מצרים על דברי עולה וזבח: (כב) ארי לא מללית עם אבהתכון ולא פקדתינו ביומא דאפקית יתהון מארעא דמצרים על עסקי עלון ונכסת קודשין:

(כג) כי אם את הדבר הזה צויתי אותם לאמר שמעו בקולי והייתי לכם לאלהים ואתם תהיו לי לעם והלכתם בכל הדרך אשר אצוה אתכם למען ייטב לכם: (כג) אלהין ית פתגמא הדין פקדית יתהון למימר קבילו למימרי ואהוי לכון לאלהא ואתון תהון קרמי לעם ותהכון בכל אורחא דאפקיד יתכון בדיל דייטב לכון:

(כד) ולא שמעו ולא הטו את אזנם וילכו במעצות בשררות לבם הרע ויהיו לאחור ולא לפנים: (כד) ולא קבילו ולא ארכינו ית אודניהון ואזלו בעצתהון בהרהור לבכון בישא ואחורו בפולחני קדל ולא שויאו דחלתי לקביל אפיהון:

(כה) למן היום אשר יצאו אבותיכם מארץ מצרים עד היום הזה ואשלח אליכם את כל עבדי הנביאים יום השכם ושלה: (כה) למן יומא דנפקו אבהתכון מארעא דמצרים עד יומא הדין ושלחית לותכון ית כל עבדי נבייא יום מקדים ומשלה:

(כו) ולא שמעו אלי ולא הטו את אזנם ויקטו את ערפם הרעו מאבותם: (כו) ולא קבילו למימרי ולא ארכינו ית אודניהון וקשיאו ית קדלהון אבאישו מאבהתהון:

רש"י

(כב) ביום הוליא אותם – תחלת תנאי לא היתה חלל אם שמוע תשמעו בקולי ושמתם את זריתו והייתם לי סגול' (שמות יט):
(כד) בשרירות לבם – צמראה לבם לשון אשורנו (צמדכר כד):

(כא) עולותיכם – שאתם מקריבים כליל טוב לכס שתוספו אותם על שלמיכם ותקריבו אותם שלמים ותאכלו הצער שהרי אינם מקובלות לפני ולמה תפסידום:

חק לישראל – פרשת צו יום א'

(כה) יום השקט ושלוה – מידי יום ציוס השקט ושלוה:

בתובים – משלי פרק כב' י'–טו'

- (י) גָּרַשׁ לִצִּי וַיֵּצֵא מִדֹּוֹן וַיִּשְׁבֶּת דִּין וְקָלוֹן: (י) תרך לממקנא ואפיק לתגרנא ויבטל דינא וצערא:
- (יא) אָהַב טְהוֹר (טְהוֹר) לֵב חַן שִׁפְתָיו רַעְהוּ מְלֶךְ: (יא) רחם אלהא דכי לבא ובחסדא דשפותיה יתחבר למלכא:
- (יב) עֵינֵי יְהוָה נִצְרוּ דַעַת וַיִּסְלַף דְבָרֵי בְגָד: (יב) עינוי דאלהא נטרן ידיעתא ומטלטל מליהון דבוזוי:
- (יג) אָמַר עֵצֶל אָרִי בַחוּץ בְּתוֹךְ רְחֹבוֹת אֲרָצָה: (יג) אמר עטלא בחכינותיה אריא אית לברא ובינת שוקי מתקטלנא:
- (יד) שׁוֹחָה עֵמְקָה פִּי זְרוֹת זְעוּם יְהוָה יִפּוֹל (יִפּוֹל שָׁם): (יד) גומצא עמקתא פומא דנוכריתא ומן דמרגז קדם אלהא נפל תמן:
- (טו) אַוֶּלֶת קְשׁוּרָה בְּלֵב נָעַר שִׁבֵט מוֹסֵר יֶרְחִיקָנָה מִמּוֹנֵי: (טו) שטיותא קטירא בלביה דטליא שבטא דמרדוּתא נרחקיה מניה:

רש"י

- (י) גרש לץ – יכר הרע: תורה:
- (יא) אוהב טהור לב חן שפתיו – מי ששפתיו יאל אוהב טהר לב חן שפתיו – מי ששפתיו חן. רעהו מלך – הקב"ה אוהבו ומחבבו:
- (יג) אמר עצל ארי בחוץ – איך אלץ ללמוד ונגש לב. זעום – נזוף מלפניו:
- (יד) שוחה עמקה פי זרות זעום יהוה יפול (יפול שם): גלולים. זעום ה' – מי שהקב"ה שונאו נופל ונכשל בה. זעום – נזוף מלפניו:
- (טו) אולת קשורה בלב נער שבט מוסר ירחיקנה ממוני: שטיותא קטירא בלביה דטליא שבטא דמרדוּתא נרחקיה מניה:

משנה – כלאים פרק א'

(א) החטים והזנין אינם כלאים זה בזה. השעורים ושבולת שועל, הכסמין והשיפון, הפול והספיר, הפרקן והטפת, ופול הלבן והשעועיית, אינם כלאים זה בזה:

והא לאמרינן צמנחות (דף ע. ע.) הכוסמין מין חטים ושיפון מין שעורים הגי מילי לענין חלה שמאטרפין זה עם זה לשיעור חלה, אבל לענין כלאים הוא כלאים זה בזה: ושבולת שועל – שעורים מדבריים ובלע"ז אוי"נא: כוסמין – בלשון לע"ז אספילט"א: שיפון – בלע"ז סיגל"א. ומשום לכוסמין ושיפון דמו להדדי אינם כלאים זה בזה: והספיר – יס אומרים ליצרקל"א בלע"ז. ורמב"ם פירש שקורין לו בערבי מא"ס: הפורקן – רמב"ם פירש שהוא זרע דק שקורין לו בערבי גילבצ"ן: וטופח – הוא קטנית שגרגרין

רע"ב – (א) החטין והזנין – קורין לו בערבי זוא"ן: אינו כלאים זה בזה – לפי שכשהשחיתו דור המבול את דרכם היתה הארץ גם היא מזנה את פירותיה, והיו זורעים חטים ומוליאה זונין, הלכך לא היו כלאים עם החטים, אבל עם שאר מיני תבואה היו כלאים, ואף על גב דלא חזי למאכל אדם, מכל מקום כיון שמוליכים אותו ממקום למקום למאכל יונים הוא כלאים: השעורים ושבולת שועל – כל השנויים במשנה זוג זוג אינם כלאים זה בזה, אחד מזוג זה ואחד מזוג זה הם כלאים זה בזה.

חק לישראל – פרשת צו יום א'

עגולים לבנים וקורין לו קורטמא"ן. ואני שמעתי שטופח הוא שקורין לו גילבא"ן: והשעועית – קורין לו בערבי לוביא"ה: אינם זוג:

(ב) הקשיות והמלפפון, אינם בלאים זה בזה. רבי יהודה אומר, בלאים. חזרת וחזרת גלים, עלשין ועלשי שדה, פרישיים וכרישי שדה, בספר ובספר שדה, חרדל וחרדל מצרי, ודלעת המצרית והרמוצה, ופול המצרי והחרוב, אינם בלאים זה בזה:

ובלע"ז פורו"ש: כוסבר – כך שמו בערבי, כוליי"נדרו בלע"ז, תרגום ירושלמי כזרע גד כבר זרע כוסבר: והרמוצה – ללעת מרה שממתקים אותה ברמז כלומר, באפר חס שיג בו רשפי אש, לפיכך קורין לה רמוצה: ופול המצרי – פאסול"י בלע"ז: והחרוב – מין קטנית וקורין לו חרוב, לפי שתרמיליו שהזרע בתוכו הן דקים ועקומין כחרובין והוא ממין פול המצרי:

רע"ב – (ג) הקישות – קשואין שקורין בערבי פאקו"ם ובלע"ז קוקומברו"ש: והמלפפנות – נקראים בערבי כייא"ר ובלע"ז ליטרול"י: רבי יהודה אומר כלאים – ואין הלכה כר' יהודה: חזרת וחזרת גלים – החסא הגדולה בגנים, והחסא הגדולה בהרים: עולשים – של גנים: ועולשי שדה – ונקראים בערבי הנדב"י: כרישין – של גינה: וכרישי שדה – והם הנקראים בערבי כורא"ת

(ג) הלפת והנפויז, והפרוב והתרובתור, התרדים והלעונים, אינם בלאים זה בזה. הוסיף רבי עקיבא, השום והשומנית, הבצל והבצלצול, והתרמוס והפלטלוס, אינן בלאים זה בזה:

הגדל בגנים: בצלול – צלל מדברי קטן משאר בצלים לפיכך נקרא בצלול: פלוסלוס – מין תורמוס הוא, ותורמוס מין קטנית ידוע מר מאד, ששולקים אותו שבע פעמים ואוכלים אותו בקנוח סעודה:

רע"ב – (ג) והנפויז – הוא מין נטון ועליו דומים לעלי הלפת, הלכך לא הוא כלאים: והתרובתור – מין כרוב שהקלחים שלו דקים: תרדין – בערבי סילק"א, ובלע"ז בליט"י: לעונין – בערבי קט"ף, ובלע"ז ארמולא"ש: השומנית – שום מדברי, והוא קטן מן השום

(ד) ובאילן, האגסים והקרטומליו, והפרישים והעזרדים, אינם בלאים זה בזה. התפוח והחזרד, הפרסקים והשיקדיו, והשיזפין והרימיו, אף על פי שדומין זה לזה, בלאים זה בזה:

וכפתור וחזיר [אריך לומר וחזר]: אפרסקים – בלע"ז פירשאג"ם וכשהן קטנים דומין לשקדים: שיזפין – הרכיב זיתים על רימון נפיק מנהון שיזפין: רימון – בערוך פירש פולצקא"י בלע"ז:

רע"ב – (ד) אגסים – בערבי אגא"ם, ובלע"ז פירא"ש: קרוסטומליון – מין אגסים קטנים הדומים לעפלים שקורין מיליו"ן: פרישים – הם חזקים בערבי ספרג"ל, ובלע"ז קודונויי"ש: עוזרדים – בערבי זערו"ד ובלע"ז סורבא"ש: חזרד – תפוח יערי, תרגום

(ה) העגנון והנפויז, החרדל והלפסון, ודלעת יונית עם המצרית והרמוצה, אף על פי שדומין זה לזה, בלאים זה בזה:

אחר טעם הפרי: לפסון – פירש בערוך מרו"ו בלע"ז:

רע"ב – (ה) העגנון והנפויז – אף על פי שהפרי והעלים דומין זה לזה, הן כלאים זה בזה לפי שאין טעם הפרי דומה, שהלכו בזה

חק לישראל – פרשת צו יום א'

(ו) הזאב והפלב, בלב הכפרי והשוועל, העזים והצבאים, היעלים והרחלים, הסוס והפדר, הפדר והחמור, החמור והערוד, אף על פי שהומין זה לזה, בלאים זה בזה:

רע"ב – (ו) כלב הכופרי – כלב שמגדלים בני הכפרים והוא קטן ודומה לשועל: היעלים – מין חיה, ואקו מתרגמין ויעלא: ערוד – חמור הזכר:

(ז) אין מביאין אילן באילן, ירק בירק, ולא אילן בירק, ולא ירק באילן. רבי יהודה מתיר ירק באילן:

רע"ב – (ז) אין מביאין אילן באילן – אין מרכיבין אילן מאכל באילן מאכל מין בשאינו מינו, או אילן סרק באילן מאכל, אבל אילן סרק באילן סרק כיון שאין שום אחד מהם עושה פרי, כמין אחד חשוב ושאי: ירק בירק – מין בשאינו מינו: רבי יהודה מחיר ירק באילן – ואין הלכה כר' יהודה:

(ח) אין נוטעין ירקות בתוך סדן של שקמה. אין מרביבין פיגם על גבי קדה לבנה, מפני שהוא ירק באילן. אין נוטעין יחור של תאנה לתוך החצוב, שיהא מקרו. אין תוחבין זמורה של גפן לתוך האבטיח, שתהא זורקת מימיה לתוכו, מפני שהוא אילן בירק. אין נוטעין זרע דלעת לתוך החלמית, שתהא משמרתו, מפני שהוא ירק בירק:

רע"ב – (ח) שקמה – אילן תאנה שגדל ביערים: סדן של שקמה – לאחר שנחתך ונשארו שרשיו בארץ נקרא סדן ואין נוטעין ירק לתוכו דהוי ירק באילן: פיגם – עשב שקורין רוד"א בלע"ז: קדה – מין אילן של בשמים תרגום קדה קליעה, וכתיב (תהלים מה) מור וזהללות קליעות כל בגדותי: החצוב (ט) הטומן לפת וצננות תחת הגפן, אם היו מקצת עליו מגלין, אינו חושש לא משום בלאים, ולא משום שביעית, ולא משום מעשרות, ונטלים בשבת. הזורע חטה ושעורה באחת, הרי זה בלאים. רבי יהודה אומר, אינו בלאים עד שיהיו שתי חטים ושעורה, או חטה ושתי שעורים, או חטה ושעורה ובסמת:

רע"ב – (ט) הטומן לפת וצננות – כדי שיהיו נשמרים תחת הקרקע שלא כדרך שתילה, גלי דעתיה שאינו רוצה בהשרשן. כגון שטמן אגודה של לפת ואגודה של צננות יחד: אם היו מקלת עליו מגולין – משום שבת נקטיה, דאם היו כל העליון מכוסין אי אפשר ליטלו אם לא שיזיז עפר בידים: לא משום כלאים ולא משום שביעית – לא משום זרע כלאים, ולא משום זרע בשביעית. אי נמי אפילו הוסיף מאתים משום כלאים שרי ללאו דרך זריעה הוא, ואם היה

משנית ונכנסו לשביעית, והולילו ספיחים כדרך שמוסיפים הצללים בתלוש, אין בהם משום ספיחי שביעית: ולא משום מעשרות – אינו חייב לעשר כשיתלוש אותם ממקום שהטמינם דכתיב (ויקרא כז) וכל מעשר הארץ מזרע הארץ, והאי לאו זריעה היא: וניטלים בשבת – דכתלושים דמו ואוחז בעלים המגולים ומוציאן, ואף על גב דמזיז עפר ממקומו, טלכול מן האד לאורך דבר היתר ואינו נוגע בדבר האסור מותר: עד שיהיו שתי חטים ושעורה – טעמא דר'

חק לישראל – פרשת צו יום א'

ואין הלכה כרבי יהודה. דקרקע אף על פי שאינה זרועה קרויה שדה, אבל אינו קרוי כרם בלא חרצן, הלכך הזרוע חטה ושעורה כאחד חייב משום כלאי זרעים, ואינו חייב משום כלאי הכרם, עד שיזרע חטה ושעורה וחרצן במפולת יד:

יהודה משום דכתיב (קס יט) שדך לא תזרע כלאים, וסבר דהקרקע בלא זרע לא איקרי שדה, ומשמע לא תזרע כלאים בהדי שדך שזרע כבר, וכן (דברים כג) לא תזרע כרמך כלאים, לא תזרע כלאים דהיינו שני מיני זרעים בהדי כרמך, ולא מחייב בכלאי הכרם עד שיזרע חטה ושעורה וחרצן במפולת יד.

גמרא – ברכות דף כג' ע"א

תנו רבנן הנצרך לנקביו אל יתפלל ואם התפלל תפלתו תועבה אמר רב זביד ואיתימא רב יהודה לא שנו אלא שאינו יכול לשהות בעצמו אבל אם יכול לשהות בעצמו תפלתו תפלה ועד כמה אמר רב ששת עד פרסה איכא דמתני לה אמתניתא במה דברים אמורים כשאין יכול לעמוד על עצמו אבל אם יכול לעמוד על עצמו תפלתו תפלה ועד כמה אמר רב זביד עד פרסה אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן הנצרך לנקביו הרי זה לא יתפלל משום שנאמר הכון לקראת אלהיך ישראל ואמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן מאי דכתיב שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים שמור עצמך שלא תחטא ואם תחטא הבא קרבן לפני וקרוב לשמע (דברי חכמים) אמר רבא הוי קרוב לשמוע דברי חכמים שאם חוטאים מביאים קרבן ועושים תשובה מתת הכסילים [זבח] אל תהי ככסילים שחוטאים ומביאים קרבן ואין עושים תשובה כי אינם יודעים לעשות רע אי הכי צדיקים ניהו אלא אל תהי ככסילים שחוטאים ומביאים קרבן ואינם יודעים אם על הטובה הם מביאים אם על הרעה הם מביאים אמר הקדוש ברוך הוא בין טוב לרע אינן מבחינים והם מביאים קרבן לפני רב אשי ואיתימא רבי חנינא בר פפא אמר שמור נקביך בשעה שאתה עומד בתפלה לפני:

רש"י על הגמרא

האלהים להביא חטאת: הוי קרוב לשמוע – תשובה בהצאת קרבנך, מתת אותו ככסילים בלא תשובה: שמור נקביך – מצין רגליך, כמו להסך את רגליו (שמואל א' כ"ד), שמור נקביך שלא יפוחו:

ועד כמה – יכול להעמיד עצמו מנקביו שיהא מותר להתחיל בתפלה: איכא דמתני – להאי, כמה דברים אמורים במתניתא גופא, ולא משמעתיא דרב זביד ורב יהודה, וכי איירי אינהו בשיעורא הוא לאיירי: שמור עצמך שלא תחטא – ותאטרך רגלך ללכת אל בית

חק לישראל – פרשת צו יום א'

זוהר – צו דף ל' ע"ב

זה קרבן אהרן. רבי חזקיה פתח, (תהלים קמה) צדיק יי' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו. צדיק יי' בכל דרכיו, הא תנינו, כמה אית לון לבני נשא לאסתכלא ביקרא דמאריהון, ולא יסטו מארחייהו לבר. דהא בכל יומא ויומא דינא תלי בעלמא, בגין דעלמא על דינא אתברי וקיימא:

ועל דא, בעי בר נש לאסתמרא מחובוי, דלא ידע זמנא דדינא שריא עלוי. יתיב בביתיה, דינא שריא עלוי. נפק מביתיה לבר, דינא שריא עלוי. ולא ידע אי יתוב לביתיה אי לאו. נפיק לארחא, על אחת כמה וכמה, דהא פדין דינא נפקא קמיה, הדא הוא דכתיב, (תהלים פח) צדק לפניו יהלך. בגין פה, בעי לאקדמא ולמבעי רחמי קמי מלכא, בגין דישתזיב מן דינא, בשעתא דשריא בעלמא. דהא כל יומא ויומא שריא דינא בעלמא, הדא הוא דכתיב, (תהלים ז) ואל זועם בכל יום:

השתא אית למימר, הא תנינו, ואתערו חברייא, אל בכל אתר חסד הוא, כמה דאת אמר (דברים י) האל הגדול, ודא נהירו דחכמה עלאה, ואת אמרת ואל זועם בכל יום, שביק קרא כל אליו שמהו, ואחיד בהאי, אי הכי לא קיימין מילי. ועוד, דכתיב, (ישעיה ט) אל גבור, או נוקים ליה דינא, או נוקים ליה רחמי:

אלא הכי שמענא, חייביא מהפכי רחמי לדינא. דלית לך בכל אינון פתרון עלאין דמלכא קדישא, דלא כלילן רחמי בדינא, ודינא ברחמי. וחייביא מהפכי רחמי לדינא:

אמר ליה רבי יהודה, שפיר בהוא דכתיב אל גבור, אלא אל זועם בכל יום מהו, דהא בכל יומא ויומא קיימא בדינא, בין דבני עלמא זכאין, בין דלא זכאין. לא הוה בידיה, אתו שאילו ליה לרבי שמעון. אמר לון, ודאי אל זועם בכל יום, והא אוקמוה חברייא, לזמנין הוא דינא, לזמנין הוא (ד' ל"א ע"א) רחמי. אי זכאין בני עלמא, הא אל קיימא, והוא חסד. ואי לא זכאין, הא אל קיימא, ואקרי גבור, ועל דא קיימא בכל יומא:

אבל מלה שפיר הוא, אל בכל אתר, נהירו (רב) דחכמתא עלאה הוא, וקיימא בקיומיה בכל יומא, דכתיב, (תהלים נב) חסד אל כל היום. ואלמלא דהאי אל אתער בעלמא, לא יכיל עלמא למיקם אפילו שעתא דא, מקמי דיגין תקיפין דמתערין בעלמא בכל יומא, הדא הוא דכתיב, (בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אל תקרי בהבראם, אלא באבראם, באתערותא דאבראם קיימי, וכד אתער אבראם בעלמא, כל אינון דינין דמשתכחי בכל יומא ויומא דחי להו לבר, ולא קיימין קמיה:

הדא הוא דכתיב, ואל זועם בכל יום, נזעם, או זעום בכל יום, לא פתיב, אלא זועם. בכל יומא ויומא דדינא אשתכח, דחי לון לבר, וקיימא הוא

חק לישראל – פרשת צו יום א'

ומבֹּסֶס עֲלֵמָא, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (תהלים מב) יוֹמָם יִצְוֶה יי חֲסֵדוֹ. וְאֶלְמָלָא הָאִי, לֹא יִכִּיל עֲלֵמָא לְמִיקָם אֲפִילוּ דְרַגְעָא חָדָא. וְעַל דָּא פְלָא קִיִּימוּ פְּגִינְיָה דְאֶבְרָהָם:

הלכה – הרמב"ם הלכות מעשה הקרבנות פ"א

(טו) כל קרבנות הצבור זכרים וכן חטאות של צבור מן העז או מן הבקר ואין בהן מן הכבשים וכל עולות הצבור מן הכבשים ומן הבקר ואין להן עולה מן העז כל חטאת יחיד לנקבה ותאכל לכהנים ואינה באה מן הבקר חוץ משלש חטאות חטאת נשיא שהיא עז ונאכלת וחטאת כהן משיח שהוא פר ונשרפת והוא פר הבא על כל המצות והשלישי פר שמביא כהן גדול ביום הכפורים והוא חטאת ונשרף:

(טז) כל חטאות של צבור נאכלות חוץ משעיר של יום הכפורים שחבירו משתלח וכן שעירי ע"ז ופר העלם ופר הבא על כל המצות ופר העלם נקראים פרים הנשרפין ושעירי ע"ז נקראים שעירים הנשרפים הא למדת שחמש חטאות הם הנשרפות שתיים ליחיד ושלוש לציבור:

לע"נ

זאב חיים בן שרה, משה דוד בן סוזנה מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סוזנה מלכה
בת שמחה, דניאלה פורטונה בת רחל, צדיקה בת שרה ז"ל.